

LOWAC
t.a.v. drs. F. Bulthuis
Postbus 482
5201 AL 's Hertogenbosch

Uw brief van	Ons kenmerk	Contactpersoon	Zoetermeer
5 April 2002	PO/OO/2002/16384		28 juni 2002
Onderwerp		Doorkiesnummer	
Onderwijs aan asielzoekers			

Geachte heer Bulthuis,

Uw brief van 5 april 2002 aan staatssecretaris Kalsbeek en ondergetekende en uw brief van 15 april 2002 waarin u in gaat op een aantal actuele aspecten binnen het onderwijs aan asielzoekers heb ik met belangstelling gelezen.

De wijze waarop de LOWAC zich sterk maakt voor het onderwijs aan asielzoekers getuigt van een grote betrokkenheid. LOWAC vervult momenteel een spilfunctie in de informatieuitwisseling die bijdraagt aan het opbouwen van een (kennis) netwerk waar niet alleen scholen, maar ook gemeenten en rijksoverheid gebruik van kunnen maken. Deze functie wordt door alle betrokkenen als zeer nuttig ervaren. Ik hoop dat deze uitwisseling van expertise tussen rijksoverheid, gemeenten en onderwijsveld ook in de toekomst doorgezet wordt.

U vraagt aandacht voor de wijze waarop de ketenpartners taken en verantwoordelijkheden op het gebied van opvang van en onderwijs aan asielzoekers oppakken. In het bijzonder richt u de aandacht op een aantal knelpunten dat zich momenteel in het onderwijs aan asielzoekers manifesteert. Tevens brengt u een aantal onduidelijkheden naar voren met betrekking tot de regeling 'Specifieke uitkering voor gemeenten voor onderwijs aan schoolgaande asielzoekers in het primair en het voortgezet onderwijs 2002-2003' die per 1 augustus 2002 in werking treedt.

1. ONTWIKKELINGEN IN DE ASIELKETEN

Bovenlokale aanpak onderwijs aan asielzoekers

Het openen en sluiten van opvangcentra voor asielzoekers is een veel voorkomend verschijnsel. Ook in de nabije toekomst kan dit betekenen dat scholen en gemeenten geconfronteerd kunnen worden met een snelle uitbreiding of krimp van het leerlingenbestand. Naar verwachting zal het

aantal gemeenten en scholen dat hiermee te maken krijgt geleidelijk afnemen omdat het beleid van het COA erop gericht is meer permanente opvang te creëren.

Waar op dit moment door het aflopen van bestuursovereenkomsten regelmatig opvangcentra moeten sluiten en ook de bewoners moeten verhuizen - vaak naar een andere gemeente en dus ook school - zal dit in de toekomst vanwege de structurele opvangcapaciteit veel minder voor gaan komen.

De gevolgen van het openen en sluiten van centra zijn juist in het onderwijs sterk merkbaar. Zoals u ook aangeeft in uw brief zal een bovenlokale aanpak van het onderwijs hier een oplossing kunnen bieden. COA en gemeente zijn contractpartners bij het oprichten van opvangcentra voor asielzoekers. In overleg met COA en Justitie zal er op aangedrongen worden onderwijs zo snel mogelijk te betrekken in onderhandelingen over het oprichten van een centrum in een bepaalde gemeente. Hierbij zou afhankelijk van de situatie in en om een gemeente bezien kunnen worden of bovenlokale aanpak van onderwijs mogelijk is.

In uw brief gaat u voorts in op het mogelijke verlies van expertise op het gebied van eerste opvang onderwijs aan leerplichtige asielzoekers door leegloop van onderwijsvoorzieningen.

De leegloop lijkt te verklaren door:

- a. Een terugloop in de instroom van het aantal asielzoekers
- b. De volgende positie van het onderwijs in het verdelings- en plaatsingsbeleid van COA.

a. Dalende instroom asielzoekers

Momenteel is een dalende trend te zien in de instroom van asielzoekers. Als deze tendens doorzet kan het voorkomen dat scholen met veel asielzoekersleerlingen te maken krijgen met een terugloop in leerlingenaantal waardoor er op de desbetreffende school minder leerkrachten nodig zijn. In het huidige klimaat van krapte op de arbeidsmarkt en in het bijzonder de arbeidsmarkt voor leerkrachten zijn deze leerkrachten echter elders hard nodig. Daarbij komt dat leerkrachten die les hebben gegeven aan asielzoekersleerlingen specifieke expertise hebben opgebouwd op thema's als taalachterstanden en sociaal emotionele problematiek, die juist nu ook actueel en nodig zijn in het regulier basisonderwijs en speciaal basisonderwijs.

b. Verdelings- en plaatsingsbeleid

Reeds ingezette wijzigingen in het asielbeleid geven alle vertrouwen dat het aantal gemeenten en scholen dat hiermee te maken krijgt geleidelijk zullen afnemen. De belangrijkste wijziging betreft de invoering van de vreemdelingenwet 2000 die een versnelling van de asielprocedure binnen de gehele asielketen mogelijk maakt. Hierdoor kan de opvangduur de komende jaren gaan dalen. Daarnaast zal het opheffen van het onderscheid tussen OC's en AZC's het aantal overplaatsingen van mensen in de opvang beperken. Verder kan ik mededelen dat er overleg plaats vindt tussen het ministerie van Justitie en het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen om te bezien of en op welke wijze meer stroomlijning kan plaatsvinden in de plaatsing van asielzoekers.

In de brief van 5 februari jl wordt tot slot ingegaan op de geringe doorstroom van leerlingen vanuit de onderwijsvoorzieningen in centra naar het regulier onderwijs. Ik kan mededelen dat er overleg wordt gevoerd met de Inspectie van het onderwijs om inzicht te krijgen in de geschetste problematiek.

2. REGELING 'SPECIFIEKE UITKERING'

In de brief van 15 april jl. wordt ingegaan op de regeling 'specifieke uitkering voor gemeenten voor onderwijs aan schoolgaande asielzoekers in het primair en het voortgezet onderwijs 2002-2003' (Uitleg Gele Katern nr. 7, kenmerk PO/00-2002/3685)

Criteria voor bekostiging

U geeft in uw brief aan dat het criterium 'langer dan een jaar in Nederland' een probleem kan vormen. Leerlingen die langer dan een jaar in Nederland zijn vallen binnen de reguliere bekostiging van een school. In het primair en voortgezet onderwijs worden de leerlingen elk jaar op 1 oktober geteld, de school wordt op basis van deze telling pas het daarop volgende schooljaar bekostigd.

Als een asielzoekersleerling langer dan een jaar in Nederland is, wordt ook deze leerling meegeteld in de regulier bekostiging van een school. In principe kunnen kleine schommelingen in het leerlingenaantal binnen de school worden opvangen en is er geen aanvullende bekostiging nodig. Het onderwijs aan asielzoekers verkeert echter in een bijzondere positie omdat het hier vaak gaat om grote aantallen leerlingen die verspreid over het jaar de school binnen komen. De regeling 'specifieke uitkering' (en voorheen de regeling 'exceptionele groei' die tot 1/8/2002 van kracht is) is ontworpen om te voorzien in de bekostiging van onderwijs aan asielzoekers die nog niet in de reguliere bekostiging zijn opgenomen. Het criterium 'langer dan een jaar in Nederland' is gekozen als criterium voor *bekostiging*. In geen geval is hiermee de suggestie gewekt dat deze leerlingen na 1 jaar automatisch door moeten stromen naar een reguliere basisschool. Wel dient het onderwijs erop gericht te zijn leerlingen toe te leiden naar het regulier onderwijs.

Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid (GOA) en asielzoekers

Het besluit de bekostiging van het onderwijs aan (schoolgaande) asielzoekers (korter dan een jaar in Nederland) los te koppelen van de GOA bekostiging is enkel van financiële aard. Inhoudelijk gezien zijn de doelstellingen van het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid onverkort van kracht ten aanzien van asielzoekersleerlingen. Bij het bepalen van de hoogte van het GOA budget van een gemeente (voor de periode 2002 - 2006) is onder andere het totaal aantal gewichtenleerlingen in deze gemeente bepalend geweest (leerlingen die op grond van achtergrondkenmerken in aanmerking komen voor extra bekostiging). Deze bekostigingsgrondslag is mede gebaseerd op het aantal asielzoekersleerlingen dat op 1 oktober 2000 stond ingeschreven (als 0,9 leerling) in de desbetreffende gemeente.

Naar aanleiding van uw opmerkingen ben ik voornemens extra aandacht te besteden aan de communicatie over het onderwijs aan asielzoekers in het algemeen en over de plaats van het onderwijs aan asielzoekers in het GOA in het bijzonder. Om deze reden vindt er inmiddels overleg plaats tussen het Ministerie van OCenW en de VNG over de wijze waarop gemeenten goed geïnformeerd kunnen worden over wet- en regelgeving en beleidsvoornemens met betrekking tot het onderwijs aan asielzoekers. Waar het voor de VNG van belang is wordt graag een beroep gedaan op de expertise van de LOWAC.

Ik hoop dat u met het bovenstaande voldoende bent geïnformeerd en wens u veel succes bij de voortzetting van uw activiteiten!

Hoogachtend,

Mede namens de staatssecretaris van Justitie,

Mr. E. Kalsbeek,

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,

(drs. K.Y.I.J. Adelmund)